

3984 SAYILI RADYO-TV YASASI ÜZERİNE BİR İNCELEME

I. GİRİŞ:

Radyo-Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki 3984 sayılı Yasanın, 20 Nisan 1994 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandığından bu yana birbuçuk yıl geçti. Yasa yürürlüğe girmezden önce ve sonra pek çok çevreden olumsuz tepkiler almış, kimi değişiklik istemleri siyasal yandaşlar da bulabilmiştir.

Yasaya yönelik ciddiye alınması gereken önemli eleştiriler medyada nadiren kendisine yer bulabilirken, yasayı tûmden karalamaya, yok etmeye ya da hiç olmazsa delmeye yönelik girişimler, gazete manşetlerinde ve terimsel televizyonların en etkili programlarında sıklıkla yer alabilmiştir.

Yasaya yönelik ciddiye alınması gereken, yapıcı eleştiriler, medyada kendisine nadiren yer bulabilmişken; yasayı karalamaya ve amaçlarını çarpıtmaya yönelik program ve saldırılar, gazete ve radyo-televizyon manşetlerinden inmemiş ve yurttaşları ve meclisi yanıltmaya çalışmıştır.

//. YASANIN TARTIŞILMASI:

II.1 Yasaya Yönelik Yıkıcı ve Yanlış Eleştiriler:

- 1- Bu bir tepki yasasıdır.
- 2- Başbakana yayın durdurma yetkisi vermek iletişim özgürlüğünün yok edilmesi anlamına gelmektedir.
- 3- Üretim, yatırım, ihracat ve ithalat kuruluşları yayın yapamayacaksa kimler yayın yapacaktır ?
- 4- Bu yasa ile. özel (terimsel) televizyonlar TRTleştirilmek istenmektedir.
- 5- İktidar ve muhalefet milletvekillerinin seçecekleri Üst Kurul politik bir görünüm verecektir.

ALİ NİHAT YAZICI

EMO Genet Sekreteri

Bu görüşlerin hemen tümü: yayın-

alıkla herhangi bir gönül bağı olmayan, nüfuz ve tecimsel çıkarları uğruna televizyon yayıncılığını kullanmayı amaç haline döndürmüş kişiler tarafından ortaya atılmış olup, medyayı kendi çıkarlarına kullanan bu kişiler amaçlarında kısmen de olsa başarılı olmuşlardır.

11.2 Yukarıda sayılan eleştirilere Yanıtlar:

1- Öncelikle bu yasa bir tepki yasası değildir. Tasarı aylarca önce ortaya konmasına rağmen kamuya malolmaması için yoğun çaba sarfedilmiştir. Yasa tasarısı, Mecliste Anayasayı değiştirebilecek çoğunluğa sahip partilerin anlaşma metni olarak ortaya konulduktan sonra, tecimsel televizyon girişimcileri; "Hukuk ve Teknik Özel Komisyonu" adı altında illegal bir örgüt oluşturarak, bu örgüte alternatif bir yasa tasarısı hazırlamışlar, parlamentoda oluşan anlaşma metnini delmek için siyasal yandaşlar aramışlar ve tasarıyı komisyondan geri çekirmeyi başarmışlardır. Bu haksız başarının ardından, zafer sarhoşluğu olsa gerektir ki, fanatik dinci grupları eylem için kışkırtmışlar, çağrılarıyla gerçekleşen miting meydanında, "müslümanlar burada, laikler nerede" gibi sloganlarla ülkemiz insanlarını birbirine aleyhine kıyama teşvik etmişlerdir. Eğer böylesi sorumsuz eylemlerin durdurulması için önlem alınması bu tepkiyi açıklıyorsa, "EVET, BU BİR TEPKİ YASASIDIR"

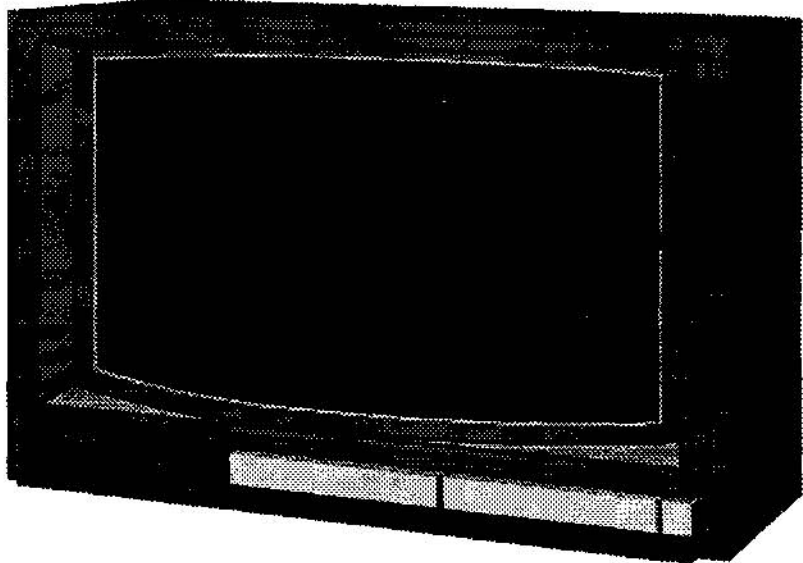
Yasanın en önemli olumsuzluğu, bu derece geç kalmış olmasıdır. Tarihsel gelişme^akılırsa. sorun 1989 yılında TRT vericilerinin PTTye devriyle başlamıştır. Zamanın iktidarı tarafından, verici istasyonlarında duplikasyonu engellemek amacıyla çıkartıldığı söylenen 21 Ocak 1989 tarih ve 3517 sayılı Vericilerin PTTye Devrini Sağlayan Yasa, gerçekte; zamanın önemli siyasetçilerinden birisinin oğlunun

yasadışı özel televizyon kurmasına olanak sağlamak amacını gütmektedir. Peki, bu amacı engelleyen sıkıntı neydi? Anayasa'nın 133. Maddesi o tarihteki haliyle, radyo televizyon yayınlarının yalnızca Devlet eliyle yapılabileceğini öngörmekteydi. Kuşkusuz, günümüz Dünyasında, küreselleşmeyi hedeflediğini belirten bir ülke için. tekelin kırılması ve haberleşme özgürlüğünün, çok sesliliğin sağlanması en doğru seçeneklerdir. Ancak, bunun gerçekleştirilmesi için izlenmesi gereken yol, yasa-dışılıktan geçmek zorunda değildir. 3517 Sayılı Yasa SHP grubunun (Sayın Hikmet Çetin tarafından kaleme alınmıştır) yaptığı başvuruda. Anayasa Mahkemesi tarafından 1990 yılı Temmuz ayında iptal edilmiştir. İptal kararının yürürlüğe girdiği 1991 Ocak ayından yalnızca on ay sonra iktidar ortağı olan SHP yeni yasayı çıkartmak için çaba sarfetmemiştir. Vericilerin geri devri mümkün olmayınca, hukuki boşluktan yararlanan yasadışı özel TV kuruluşları mantar gibi bitmeye başlamışlardır. Hükümet ve muhalefet duruma seyirci kalmışlar, özel radyo televizyonların yayın yapabilmesi için gerekli olan yasayı ancak 3 yıl sonra yaşama geçirebilmişlerdir. Sonuç

olarak bu geç kalış; "Anayasa'nın bir kerecik delinmesiyle bir şey olma/" mantığının toplum içerisinde yerleşmesine, demokratik kurum ve kuruluşların önemsizleştirilmesine. kuralsızlığın kural hale gelmesine, nüfuz ve çıkarların televizyon aracılığıyla ihya edilmesine, temel hak ve özgürlüklerin tehdit edilmesine uygun bir ortamı yaratmıştır.

2- Yasada Başbakanın ya da görevlendireceği bir bakanın yayını durdurma yetkisi nihai bir karar olarak anılmamışım Bu karar. 48 saat içinde Danıştay tarafından olumlu ya da olumsuz bir biçimde sonuçlandırılacaktır. Yani son karar yargıya aittir.

3- Banka sermayesi, sanayii sermayesi ve Devlet ihaleleri ile uğraşan büyük müteahhitlik kuruluşlarının, gazete ve televizyonlarla içiçe geçerek, toplumun ekonomik ve düşünsel yapısını kontrol altına alarak tekelleşmelerini ya da en azından bu yoldaki tekelci tehditleri önleyebilecek olan her türlü çaba demokrasinin yerleşmesine ve olunmasına hizmet edecektir. Yasa. bu karakteri ile bile bu hizmeti vermeye adaydır. Yalnızca bu neden, yasanın savunulması için yeterli gerekçedir.

4- Bu nüfuz tacirlerinin; üst kumrun oluşumu ve tecimsel televizyonların TRT'leştirilmesi gibi görüşlerinin, göz boyamadan öte hiç bir anlamı yoktur. Üst kurul üyelerinin kimin tarafından seçileceği değil, kimlerin seçileceği onların açısından önemlidir. TRT'nin (onların deyimiyle) TRT'leştirilmesi ise en çok da oğluna Anayasanın emredici hükmüne karşı, tecimsel televizyon kurduran etkili bir siyasinin döneminde gerçekleştirilmiştir. Kamu yayıncılarının, yurttaşların bilgilendirilme özgürlüklerinin gerçekleştirilebilmesi için TRT'nin özertleştirilmesi ve yayıncıların özgürleştirilmesi mücadelesi ise yine bu nüfuz tacirleri sayesinde medyada yankı bulmamaktadır.

5- Son olarak bir kaç ay önce. yasanın yayın ilkeleri bölümüne aykırı yayın yaptıkları savıyla haklarında bir gün geçici olarak yayın durdurma cezası verilen üç televizyon, ülkeyi yerinden oynattı. Demokrasi ve özgürlüğün katledildiğini belirten bu medya tüccarları yasayı hedef aldılar. Bizler, yasanın çıkma sürecinde, 'milli gelenek ve görenek', 'ahlaka aykırı' vb. gibi tanımların çok soyut olduğunu ve bu tanımlamaların her bireyin ya da görüşün bakışında değişebileceğini bu nedenle yasaya konulma biçiminin yanlış olduğunu belirtmiştik. Ancak bir gerçek vardı ki. bu türlü cezalara karşı yargı yolu açıktı. Durdurma ya da uyarma cezaları yargıya götürülebilir ve mahkeme sonuçlanıncaya kadar yürütmeyi durdurma alınabiliyor, hatta karar yanlışsa yargı tarafından kaldırılıyordu. Böyle de oldu. Ancak, bu çıkar çevrelerinin amacı üzüm değil bağcıydı.

Bu çıkar çevrelerinin ve onların maaşlı sözcülerinin iletişim özgürlüğünden söz etmeye ne hakları vardır ne de bu konuda söyleyeceklerinin inandırıcı olması olanak-

lıdır. İletişim özgürlüğünü ve yurttaşların bilgilendirme haklarını yokeden tam da bu çevrelerdir.

11.3 Yasaya Yönelik Yapıcı Eleştiriler

1- Yasa medyanın yalnızca bir bölümünü düzenlemeye yönelik olarak çıkartıldığı için eksik kalmıştır. İletişim alanının bütününe kapsayan ve iletişim hak ve özgürlüklerini eksiksiz tanımlayan bir yasaya her zamankinden daha çok gereksinim duyulmaktadır. Böyle bir yasa dört bölümden oluşmalıydı:

- a) Basın
- b) Tecimsel ve Özel Radyo-TV kuruluşları
- c) Özerk Kamu Radyo-Telvizyon Kumulusu
- d) Yayıncılar Meslek Örgütü

Böylece demokrasinin temel güçlerinden birisi (iletişim alanına ilişkin hak ve özgürlükler) yeni bir içerikle ve tanı olarak aynı mevzuat çatısı altında toplanmış olurdu.

Anayasanın 133. Maddesinin değiştirilerek kamu yayın kuruluşunun özerk bir kurum olduğu tanımlaması yapılmasına karşılık. TRT yasasındaki özerkliğe aykırı hükümler hala varlığını korumaktadır. TRT Kurumunun, gerçekten özerk ve demokratik bir yayın kuruluşuna dönüşebilmesi için YENİDEN YAPILANMASI zorunludur. Kurum personelinin özlük haklarının, yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, örgütlenme özgürlüğünün (grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların) güvence altına alınması gerekmektedir. Bütün bunların yanısıra TRT'de yayının gerektirmediği bürokrasinin tasfiye edilmesi, yayıncılığa uygun bir organizasyon şemasının oluşturulması gerekmektedir. Kamu kesimi ve özel kesimde çalışacak tüm yayıncıları

çatısı altında toplayacak, kamu gözcülüğünün yanısıra mesleki ilkeleri ve yayıncılık disiplini tanımlayacak, meslekte çalışanların niteliklerini belirleyecek, kamu tüzel kişiliğine sahip yayıncılar meslek örgütünün kurulması yasada açıklıkla tanımlanmalıdır.

2- Yasanın yürürlüğe girmesi çok gecikmiştir. Bu da kuralızsızlığın kuralını yaratmıştır.

3- Yayın ilkeleri sıralanırken "Toplumun milli ve manevi değerleri" genel ahlak, toplum huzuru ve Türk aile yapısı. Türk milli eğiliminin genel amaçları gibi herhangi bir slandarlı olmayan, referansının hangi görüş olduğu belirli olmayan, farklı görüşlere göre farklı yorumlanabilecek olan. her iktidarın oluştuğu mozağe göre farklı tanımlanabilecek, değişik anlamlar yüklenebilecek soyutlamalara yer verilmiştir. Yasada bu tür soyutlamaların yer alması iletişim özgürlüğünü tehdit edici niteliktedir. Bu nedenle bu tür soyutlamalar yasadan çıkarılmalıdır. 20 Fıkradan oluşan yayın ilkelerinin bu tür soyutlamalar dışındaki önemli bir bölümü Avrupa Sınır Ötesi Yayın Sözleşmesi'nden alınmış demokratik ve çağdaş ilkelerdir.

4. Üst Kurul üyelerinin iktidar ve muhalefet partilerince gösterilen adaylar arasından seçilmeleri ve bu üyelerin BİR DEN ÇOK SEÇİLEBİLME hakları olması, yeniden seçilmek isteyen üyenin, kendisini aday gösteren partiye sadakal göstermesini zorunlu hale getirmektedir. Adayların partilere yakın olan adaylar arasından seçilmeleri, kumrun tarafsızlığını ve uygulamalarının haklılığını tartışılabilir hale getirecektir.

Bize göre. Üst Kurulun, yasama, yargı ve yürütme erklerinin önercekleri adayların yanısıra sivil toplum örgütlerinin seçecekleri üyelerden oluşturulması ve bu

oluşum sırasında, yayıncılık mesleğinde ve değişik sanal dallarında başarıları ile güven kazanmış kişilere yer verilmesi, kurulun bütün toplumu temsil yeteneğini ve güvenini artırır.

Diğer yandan. Üst Kurulun TRTYi de denetleyebilecek olması. Genel Müdürünü ve Yönetim Kurulunu görevden alabilme yetkisine sahip olması, istihdam, ücret vb. gibi konularda, Üst Kurulun ita amiri olması, özerklikle bağdaşmayacaktır.

Özerk bir kurumun, bir başka kurum tarafından denetlenecek olması özerkliğin gerçekleşmeyecek olması demektir. Bu da Anayasa'nın 133. maddesinde ki özerklik koşuluna aykırıdır.

5. Yasa. ulusal ve uluslararası tanımlar yapmadığı için 26. ve 29. maddeleri birbirleriyle çelişmektedir. 26. Madde, yurtdışından uydu aracılığı ile yapılacak yayının kablo ile dağıtılabilirliğini ifade ederken. 29. Madde kablo ile bile yeniden dağıtımını yasaklamaktadır.

6. Yasanın 21.Maddesinin 3.fikrası her 45 dakikada bir reklam arası verilebileceğini ifade ederken, paragraf sonunun yanlış bağlanması nedeniyle 45 dakikadan uzun filmler için iki değişik uygulama önermektedir. Bu ifade "Film 45 dakikadan uzun ise son 45 dakikadan sonra yayınlanan reklam aralığının arkasında uzun bir bölüm kalıyorsa, bu bölümün sonunda da reklam yayınlanabilir." biçiminde olmalıdır.

7. Yine yasanın 21. maddesinin 2.fikrasında "reklamlar arasında 20 dakikalık süre bulunmalıdır." ifadesinde istisnalar (spor karşılaşmaları, filmler, tiyatro, bale vb.) belirtilmeliydi.

8. Avrupa Sınır Ötesi Yayın Sözleşmesinde, yalnızca televizyon için ilkeler belirlenmişken, bu durum

bizim yaşamıza da olduğu gibi aktarılmış, böylece radyonun kapsam dışı olduğu gibi bir izlenim yaratılmıştır. Bu durum düzeltilmelidir.

9. Yasada yazarlar, müzik sanatçıları ile yapımcıların telif haklarının korunacağı ifade edilirken, sinema, tiyatro, seslendirme, opera, bale. televizyon ve radyo yaratıcılarının telif haklarının korunmasından söz edilmemektedir. Bu eksiklik de giderilmelidir.

10. Yasada pornografi konusunda açık sınırlamalara yer verilmemiştir. Oysa Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi bu konuda da açık sınırlamalar getirmiştir.

11. Meslekten profesyonellerin haklarına yasada hiç yer verilmemiştir. Oysa yasa bu konuda da güvence oluşturmalıydı.

a) Serbest profesyonellerin üretimlerine, radyo ve televizyonlarla belirlenmiş sürelerle yer verilmesi zorunluluğu. İngiltere örneğinde olduğu gibi tanımlanmalıydı.

b) Haber programları dışında program ünitelerinde de belirli sayıda basın kartlı çalışan zorunluluğu, belirli sayıda mühendis çalıştırma zorunluluğu tüm kuruluşlar için istenmeliydi. 10 Mart 1995 tarihli Yönetmelikle bu durum yalnızca ulusal televizyonlar için ve en az bir fizik, elektrik ya da elektronik mühendisi olarak koşulandırılmıştır. Bu da son derece yetersizdir.

c) Yayıncılık mesleğinin tanımlanması ve bu tanımda belirtilen özelliklere uymayan niteliksiz istihdamın önlenmesi yasada belirtilmeliydi.

d) Çalışanların sözleşme zorunlulukları ve keyfi işten çıkarmaların önlenmesi yasada açıkça belirtilmeliydi.

12. Tecimsel endişesi olmayan kamusal görev yapacak ö/el kuruluşların yayıncılık yapamayacaklarına ilişkin ifadeler (sendika, vakıf, kooperatif, meslek kuruluşları, siyasal partiler, dernekler vb.) demokratik yayıncılık ilkeleri ile uyumsuzdur.

13. Sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi sanatsal gösterilerin korunması amacıyla, Fransa örneğinde olduğu gibi haftada bir gün televizyonlarda dizi film, sinema filmi vb. programlara gösterim yasağı konulmalıydı.

14. Yasada teknik açıdan yapılan tanım hataları düzeltilmelidir.

II.-1. Yasanın Olumlu Özellikleri

1. Yasa yayıncılık alanına KAMU HİZMETİ ANLAYIŞI içinde hizmet sunulabileceğini ifade etmektedir.

2. Yayıncılıkta demokrasiden ve yayıncılık ahlakından yana tavır koyuyor ve TEKELCİLİĞİ önüyor.

3. Enlerferansı önlemeye çalışıyor.

Ancak, yasanın kabul edilmesinden bu yana bir yıl geçmesine karşılık halen frekans planlaması çalışmalarının bitmemiş olması önemli bir sorun oluşturmaktadır.

4. Frekans alanının gasp edilmesini önlemeye çalışıyor. Kullanılan frekansların kamu malı olduğunu vurguluyor.

5. Avrupa Sınır Ötesi Yayın Sözleşmesindeki yayın ilkeleri, tekelciliği önleyen hükümler, bilgilendirme hakkı, reklamlar, haberler, şiddetin önlenmesi vb. konularla, insan haklarına saygı gösterilmesi gibi demokratik ve çağdaş ilkelere bizim yasamız da yer veriyor.

6. Üst Kumulun özerkliğini mali açıdan pekiştiriyor.

7. Yayınların yasaklanabilmesi konusunda yargı kararı ile nihai sonuca ulaşabileceği açıklanıyor.

8. Seçim dönemlerindeki yayınlara, partiler arasında eşitliği sağlamak amacıyla sınırlamalar getiriyor.

9. Bilgi iletişim telefonları aracılığıyla lotaryacılığı ve bu yolla halkın sömürülmesini engelliyor.

10. Uluslararası kültürel küreselleşmenin yaşandığı ve gelişmemiş ülke kültürlerinin erezyona uğradığı günümüz koşullarında yerel ve bölgesel kültür varlığımızı korumayı amaçlıyor.

11. Yayıncılık meslek ilkeleri ile bağdaşmayan uygulamalara karşı yaptırımları açıkça ifade ediyor.

12. Üst Kurul üyelerine ve akrabalarına kimi sınırlamalar getirerek, başka iş yasağı ile her sene mal bildiriminde bulunmayı zorunlu kılıyor.

13. Mevcut Radyo-TV kuruluşlarının varlığının müktesep hak

olarak kabul edilemeyeceğini hükme bağlıyor.

14. Yayıncılık alanında kullanılan teknik malzemenin kalitesine ilişkin standardın Üst Kurulca belirleneceğini hükme bağlıyor.

15. Eğitim, kültür ve sanat programlarının tecimsel televizyonlarla da belirli sürelerle yayınlanmalarını zorunlu kılıyor.

III. TRT YAYINLARINI YAPAN RADYO VE TELEVİZYON VERİCİLERİNİN TRT BÜNYESİ İÇİNDE YERALMASI GEREKLİLİĞİ

Anayasa'nın 133. Maddesi'nin değiştirilmesinden sonra, 20 Nisan 1994 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3984 sayılı Yasa hükümleriyle özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yasal hale getirileceği ve 2954 sayılı "Türkiye Radyo Televizyon Kanunu"nda bazı düzenlemeler yapılması için çalışmaların devam ettiği bilinmektedir. Bu düzenlemelerde TRT'nin özerk bir yapıya kavuşturulması beklenmektedir.

Ancak Yayıncılık açısından gerçek özerklik; program, haber, teknik, idari ve mali özerkliğin bir arada sağlanması ile mümkün olacaktır.

TRT Radyo ve Televizyon programlarının izleyiciye ulaştırılmasında kullanılan verici ve aktarıcılarının 3517 sayılı Yasa ile PTTye devrinden sonra TRT'nin teknik hizmetler yönünden bütünlüğü ortadan kalkmıştır. Bu durumun ortaya çıkardığı sorunlar aşağıda açıklanmaktadır.

1- Vericilerin; planlanma, projelendirilme, kurulma ve özellikle işletme yetki ve sorumluluğu TRTde olmadığından, yayınların izleyiciye ulaştırılması, yatırımların belirli süreler içinde gerçekleştirilmesi,

cihazların bakımının gerektiği şekilde yapılması, vericilerin tam güçte çalıştırılması, yedeklerinin zamanında temin edilmesi, arızalara zamanında müdahale edilerek, giderilmesi gibi hususlarda Kurulum hiç bir yaptırım gücü bulunmamakta ve bu durum TRT yayınlarının süreklilik ve kalitesini etkilemektedir.

2- TRT yayınları üretildikten sonra stüdyoda kalmakta ve Yayıncılığın en büyük gereği olan izleyiciye ulaştırmak denetim dışında olduğundan program yapımcısı bile kimi zaman üretimini izleyememektedir.

3- Bugün özel yayın kuruluşlarında bile vericiler yedekli olarak çalışırken, TRTden PTTye devredilen TRT-2 televizyon şebekesi. PTT tarafından yedekleri ayrılarak TRT-3 şebekesi ortaya çıkarılmış ve bunun sonucunda da TRT-2 ve TRT-3 yayınlarının güvenilirliği azalmıştır.

4- Mikrofon ve kameradan alıcı cihaza kadar bir bütün oluşturan yayın zinciri üzerinde yayın teknolojilerindeki gelişmelerin ortaya konulması için, iki ayrı Kurumun çalışmalarını aynı paralelde yürütmelerinde çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır.

5- Ülkemizdeki uygulamanın aksine 36 EBU üyesi ülkeden sadece T sinde ve 22 ABU üyesi ülkeden sadece Türkiye'de vericiler yayın kuruluşunun denetimi dışındadır. Bu da, bize yayın zincirinin Yayın kuruluşunda olması gerektiğinin somut bir kanıtıdır.

6- 3517 Sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesi 5.yılıni doldurmak üzere olduğu halde, gerek resmi makamlardan gerekse yurttaşlardan vericilerle ilgili şikayetler Kurumu muza gelmekte ve bu durum vericilerin, TRT bünyesi dışında kalmasının Kamuoyunca da benin-

senmediğini göstermektedir.

7- Ortaya çıkan hukuki boşluk; vericilerin planlama ve işletmesinde çalışan personel tarafından açılan ve kazanılan yüzlerce davanın uygulamaya konulamamasına, konularında uzmanlaşmış personelden büyük bir kısmının emeklilik ve istifa suretiyle memuriyetten ayrılmasına, diğerlerinin ise büyük bir moral çöküntüsü içinde verimsiz bir çalışma ortamına itilmesine neden olmuştur.

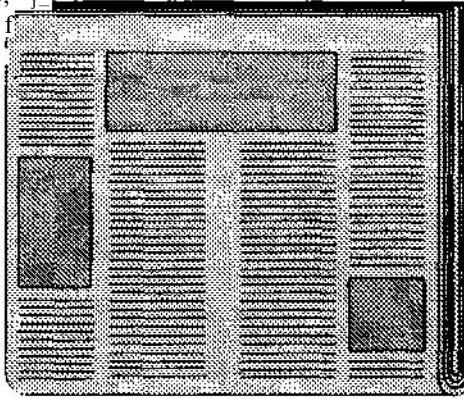
Vericilerin Kuruma dönmesi bir mali yük getirmeyecek aksine yukarıda belirtilen giderlerden kurtulmakla birlikte, iki şebekenin kiralanması Kurumun vericiler dışında yer alan teknik yatırımlarına da kaynak oluşturacaktır. Buna ek olarak, Kurumumuzda geliştirilen ve vericilerin TRTde olmaması nedeniyle bekletilmekte olan bölgesel reklam yayıncılığı projesi uygulamaya girebilecek ve bu proje ile Kurumumuzun reklam gelirleri büyük oranda artacak, RDS, PDC, DAB gibi yeni yayın teknolojilerinin uygulanabilirliği gündeme gelecek ve Kurumumuzun bu teknolojilerden gelir elde etmesi söz konusu olacaktır.

TÜRK TELEKOM A.Ş., vericilerin TRT'ye geri verilmesi için, yapmış olduğu yatırımların karşılığında 2 trilyon TL tutarında bir bedel istemektedir. Bu istek çok tutarlı görülmemektedir. 3517 Sayılı Yasanın yürürlüğe girmesiyle, daha önce PTT İşletme Genel Müdürlüğü tarafından Belediyelere ödenmekte olan ve PTT'nin yıllık cirosunun %6'sına karşılık gelen haberleşme vergisi %1'e düşürülmüştür. Bu indirim PTT'ye yapmış olduğu yatırımlar için büyük bir kaynak oluşturmuş, hatta artı bir gelir sağlamıştır. Bu nedenle vericilerin kamu radyo televizyonu olan TRT'ye

karşılıksız verilmesi, üstelik işletme ve yatırım giderlerinin karşılanması için Devlet tarafından kaynak sağlanması gerekmektedir.

3984 Sayılı yasa hükümlerine göre özel radyo ve televizyon kuruluşları kendi verici şebekelerini kurmak ve işletmek konusunda serbest bırakılmışlardır. Bu gözönüne alındığında, sadece TRT'nin vericilerinin (Anayasal olarak özerklik olmasına karşılık) TÜRK TELEKOM A.Ş. ya da başka bir devlet kuruluşu tarafından işletilmesi doğru değildir.

Sonuç olarak Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ilgili yapılacak olan yeni yasa çalışmalarında, vericilerin tekrar TRT bünyesi içinde yer almasının sağlanması ile yukarıda genel hatları belirtilen sakıncalar ortadan kaldırılmış ve TRT'nin yayın hizmetinin daha verimli ve kaliteli hale gelmesine olanak sağlanmış olacaktır.

V. RADYO-TELEVİZYON ALANINDA DİĞER ÜLKELERDE YASAL DURUM VE DÜZENLEYİCİ KURULLAR

ALMANYA

YASAL DURUM:

1. 1949 Anayasası: Madde 5: Sansür yasak, Basın yayın ve film yapma özgürlüğü, ifade özgürlüğü sağlanmış.

2. 1981'de Anayasa Mahkemesi Kararı: Çoğulculuk koşulu sağlanmalı. Radyo-TV yayını yapma hakkı bağımsız özel TV'ler için vardır. Ancak bu hak yasayla düzenlenmelidir.

3. 1986'da Anayasa Mahkemesi Kararı: Bir bölgede birden fazla TV kuruluşu varsa, özel TV kurma koşulları hafifletilebilir.

4. 1987'de Anayasa Mahkemesi Kararı: Kamu radyo TV kumlusunun işlevleri hiçbir şekilde sınırlandırılmaz.

5. 1987'de Eyaletlerarası anlaşma ile Radyo TV kuruluşlarının yeniden yapılanması sağlanmış ve Eyaletlerarası Yasa çıkmıştır.

RTÜK KURUMUNDA OLAN KURULUS VE YETKİLERİ:

Her eyalette yayın denetim ve iznini veren bir kuruluş vardır.

Örnek olarak; Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Radyo-TV Düzenleme ve Denetleme Ofisi:

- 1987 yılından beri, 150 kişiye yakın kadrosuyla yayın izni verir. Eyalet Meclisi Komisyonunun onayıyla ve Eyalet Hükümetinin Kararnamesiyle iletim kapasitesi izni verir. Yayın iznini geri alabilir.

- Federal ve eyalet yasalarındaki yayın ilkelerine uygunluğu denetler, şikayetlere bakar.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

Kamu Radyo-TV kuruluşuyla özel Radyo-TV kuruluşları yanyana yayın yapar. Radyo-TV yayınları eyaletlerin (federe devletler) sorumluluğunda yasayla düzenlenir. Eyaletler arasında farklı uygulamalar vardır:

Örneğin; Kuzey Ren Vestfalya'da özel TV varken özel radyo yayınlanna izin verilmez. Özel TV'ler nedeniyle reklam gelirleri azalan yerel gazete sahiplerine, reklam gelirlerinden sınırlı pay olanağı sağlanmıştır.

Bavyera eyaletinde ise. Yeni Medya Merkez İdaresi adlı kumlusun

denetiminde olan özel radyo ve TVler, genellikle kablolu yayınlara izin alabilmektedirler. Havadan yayın izni, düşük güçlü vericiler için yalnızca radyo istasyonlarına verilmektedir.

YORUM:

Federal Posta İdaresi'nin tahsis edebildiği frekanslar çok az sayıda olduğu için özel TV kuruluşları kablolu yayını seçmektedirler. Ülke nüfusunun tamamına yakın kısmı kablolu yayınları alabilmektedir.

ABD

YASAL DURUM:

1934 Tarihli İletişim Kanunu

RTÜK KONUMUNDA OLAN yerel KURULUŞ VE YETKİLERİ:

FCC: (Federal Communications Commission) Ulusal İletişim Kumlu

FCC 5 üyeden oluşur. Üç temel görevi vardır.

- 1- Yayın için frekans tahsislerini (plan) yapmak.
- 2- Yayın türlerine göre frekans bantlarının firmalara tahsisini yapmak, aynı bantta ya da yakın bantlarda yayın yapan kuruluşların birbirini enterfere etmesini engellemek.
- 3- Yayınların kurallara uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetlemek, belli dönemlerdeki yayınları izleyerek bu yayınlarda kamu yararına yayın yapılması ilkesinin sağlanıp sağlanmadığını belirlemek. tavsiye

FCC kuralların çiğnenmesi durumunda; 10.000'den başlayan ve lisans iptaline kadar uzanan cezalar verebilir. FCC iletişim alanındaki standartları belirler, ücret tarifelerini önaylar, iletişim alanında ABD'yi yurtdışında temsil eder.

Yapısı: Başkan tarafından seçilen ve Kongrece oylanmış 5 üyeden oluşur, Bağımsız federal bir bürodür, Üyelerden üçü aynı siyasi partiden olabilir. 5 yıl için seçilir. Komisyon

üyeleri iletişimi kolunda çalışan hiçbir kuruluşla ilişki kuramazlar. Toplantılarını halka açık yapar. FCC kararlarına karşı yargı yolu açıktır, Sansür yetkisi yasayla yasaklanmıştır. ABD'de yayıncılık sistemi. merkezi hükümetin koyduğu kurallar çerçevesinde kamu yararına yayın yapma ilkesine uygun olarak düzenlenmiştir.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

Özel radyo TV yayınları. 1921'den bu yana yapılmaktadır. 1941'de terimsel TV yayınları başlamıştır. Halen 972 TV kuruluşu ve 4.000'den fazla radyo kumulusu yayın yapmaktadır. Kablo TV dağıtım sistemleri yerel yönetimlerin deneti mi nededir. Ulusallık, tarafsızlık, tüketicinin ve çocukların korunması, genel sağlık, ahlaksızlığın önlenmesi, sigara reklamı yasağı belli başlı ilkelere.

YORUM:

ABD'de sistem çok köklü olduğu için iyice oturmuş olup, sorunsuz olarak çalışmaktadır.

DANİMARKA

YASAL DURUM:

15 Haziran 1973 tarihli Radyo ve TV Yasası. 28 Mayıs 1989'da son eklemeler yapıldı.

RTÜK KONUMUNDA OLAN

KURULUŞ VE YETKİLERİ:

Yok. Program Danışma Komitesi niteliğinde değerlendirilmiştir. neler yapar. Komünikasyon Bakanlığı'nca seçilir. Kamu ve Özel TV için ayrı ayrı kurullar vardır. Bu kurullar. değerlendirmelerini ayrı ayrı idari kurullarına sunar.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

1986'da yan tecimsel bağımsız TV kuruluşu yayımına başladı. Gelirlerinin %30'u ruhsat ücretlerine, %70'i ise reklam gelirlerine bağlı. 8 TV verici istasyonu var.

YORUM:

Yerel idarelere, kuruluş ve şirketlere yayın lisansı verilebilir, Lisanslar.. yerel komisyon tarafından verilir ya da geri alınır. Yerel komisyonları, Komünikasyon Bakanlığı denetler. Lisans verilmesi ya da geri alınmasında sonuç karar. Bakanlık bünyesindeki bir komisyonda alınır.

FRANSA

YASAL DURUM:

1982 Audio Visual (Görsel İşitsel) Yasası.

1986 İletişim Özgürlüğü Yasası

RTÜK KONUMUNDA OLAN

KURULUŞ VE YETKİLERİ:

İletişim ve Özgürlükler Ulusal Komisyonu (CNCL) 1986 yılında kuruldu. 13 üyeden oluşuyor. Cumhurbaşkanı, Millet Meclisi ve Senato tarafından atanan ikişer üyeye, Danıştay, Yargıtay. Sayıştay ve Fransız Bilimler Akademisi tarafından atanan birer üyeden oluşuyor. Bu üyeler, geri kalan üç kişiyi, basın ve yayın alanında kabul edilmiş kişiler arasından seçiyorlar. Görev süresi dokuz yıl. Başka bir kamu hizmeti yapmaları ya da sektörün herhangi bir alanında doğrudan ya da dolaylı olarak görev almaları yasaktır.

Temel Görevleri:

- 1- Yayın için frekans tahsislerini (plan) yapmak.
- 2- Lisans vermek.
- 3- SinemaTV ilişkilerini düzenlemek.
- 4- Temsil ve danışmanlık yapmak.

Kamu yayın kumulusunun yöneticileri bu kurul tarafından seçilir. Ulusal seçim dönemlerinde düzenleyici kararlar alır, siyasi yayınların esaslarını belirler, yanıt hakkının kullanılmasında belirleyici organdır.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

1986 Yılında yürürlüğe giren yasanın beş maddesi ile TF-1'in (Fransa Kamu Televizyon Kurumu)

sermayesinin %10'u çalışanlarına devredildi. %40'ı halka satıldı. Geri kalan %50'lik pay alıcı gruplara satıldı. Bu satışta yabancıların %5'ten fazla pay sahibi olmaları önleildi. CNCL ayrıca sektördeki diğer kuruluşların %51'ine sahiptir, 1986'da çıkartılan yasa ile yerel radyolar yayına başlamıştır. En belirgin özelliklerden birisi hiç bir kuruluş ya da kişinin, bu Radyo TV kuruluşlarındaki toplam payının %25'ten fazla olamamasıdır. 1200'ün üzerinde radyo kuruluşu halen yayın yapmaktadır.

HOLLANDA

YASAL DURUM:

1930'da çıkan Yasayla yayın kuruluşlarına eşit yayın zamanı izni. 1947, 1965, 1969'da Radyo-TV Yayın Yasaları 1988'de Basın Yayın Yasası

RTÜK KONUMUNDA OLAN KURULUŞ VE YETKİLERİ:

Media-Authority adında bir yayın kurumu vardır. Bakan önerisi üzerine, Kraliyet Fermanı ile tayin edilen ve görevden alınan, bir başkan ve iki ya da dört üyeden oluşur.

Temel Görevleri:

- 1- Ulusal, bölgesel ve yerel yayın kuruluşlarına yayın süresi tahsisi vermek veya geri almak.
- 2- Program ücretlerini saptamak.
- 3- Yasalara uyup uymadıklarını denetlemek.
- 4- Yayın işlevlerinde verimliliğin artırılması ve niteliğin yükseltilmesi için yönlendirmede bulunmak.
- 5- Reklam kuruluşu dışındaki kuruluşlara ödenek tahsis etmek ve bütçelerini denetlemek.
- 6- Yayınları, yayımlandıktan sonra denetlemek.

Programların içeriğine hiçbir şekilde müdahale edilemez. Programların hazırlanışında; Devletin, politikanın ve tecimsel kazancın etki etmesi Yayın Yasası ile engellenmiştir.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

Radyo-TV yayınlarını üreten ve yayınlayan kuruluşlar Devletin tekelinde değildir. Kar amacıyla çalışan ve sermayesi özel kuruluşlara ait olan kuruluşlar da değildirler. Kar amacı gütmeksizin, kamu yararına yayın yapan kuruluşlardır, Devlet tarafından desteklenirler. Ayrıca kendi gelir kaynakları vardır (program satışları, abonman ücretleri). Bu kuruluşlar reklam yayınlamazlar. Reklam yayınları, ancak Devlet tarafından ödenek verilmeyen ve sermayesinin %40'ı Devlete, %60'ı yayın kuruluşlarına ait olan Reklam ve Yayın Kurumu (STER) tarafından yayınlanır. Reklam ücretlerini STER saptar ve tahsil eder. Masraflarını düşüktükten sonra, kalan geliri Bakanın emrine verir. Radyo ve Renkli TV ruhsat ücretlerini PTT tahsil eder.

YORUM:

Program ve yayın kurumlarının çalıştıkları stüdyolar, yayın yaptıkları vericiler, yayın teknik donanımı kendilerine ait değildir. Bir kamu kuruluşu olan Yayın Teçhizatı Üretim Kuruluşu olan NOB tarafından teinin edilir. NOB'un sermayesi. Management Association'a aittir, artırılmaz, hisse senetlerinin karları dağıtılamaz. Aynı stüdyoları ve teknik donanımı reklam şirketi STER de kullanır. Reklamın içeriği yasalara göre düzenlenir. (sigara, politik sonuç doğuracak reklamlar yasaktır. İlaç, alkollü içki ve çocuklara yönelik reklamlar için özel hükümler vardır.)

İNGİLTERE

YASAL DURUM:

1990 Yılında çıkan Radyo-Televizyon Yasası

RTÜK KONUMUNDA OLAN KURULUŞ VE YETKİLERİ:

ITC (Independent Broadcasting Commission) Bağımsız Yayın

Kurulu Üyelerini hükümet seçer. Denetlemekten çok. düzenleme görevi yapar.

Belirli Temel Görevleri:

- 1-Yeni açılacak kanallarda ihaleyle lisans vermek, koşulları uymayan lisans sahiplerine önce man cezası vererek, lisanslarını iptal etmektir.
- 2-Kablo. MVDS. İngiltere bağlantılı uydu yayınlarına lisans vermek.
- 3- Uydudan doğrudan yayın hizmetlerini düzenlemek.
- 4- Reklam ve sponsorluk yönetmeliği çıkarmak.
- 5- İşletmecilik hakkının tek elde toplanmaması için denetlemek.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

ITV (Independent Television) Bağımsız TV kuruluşu 1955 yılında kurulmuştur. 15 TV istasyonuna sahiptir. Hükümet özel TV kuruluşlarının Avrupa Topluluğu üyesi olmayan ülkelerce kontrol edilmemesi için tedbirler almıştır. Kısmen veya tamamen politik ya da dini yayın yapmak üzere kurulmuş olan kuruluşlara lisans verilmez. Mülkiyetin bir elde toplanmasını engellemek için;

- 1- Bir bölgede lisans sahibi olan. aynı bölgedeki diğer yayın araçlarının hiçbirine ortak olamaz,
- 2- Gazetelerin ulusal yayın kuruluşlarındaki payı sınırlıdır. Bu oran Radyo ve TV kuruluşlarında toplam %20'yi geçemez.
- 3- Başka bir ülkeden herhangi bir işletmeci yeni açılan kanallarda lisans alamaz.

YORUM:

TRT'nin kuruluşunda BBC'yi örnek alan Türkiye. RTÜK ve 39S4 sayılı Yasa'nın çıkmasında da İngiltere'den oldukça etkilenmiş benziyor. İngiltere, Radyo TV alanındaki düzenlemeler açısından tanı anlamıyla kamu yararına özerk yayıncılığın temel alındığı bir ülke. Buna en güzel örnek de 5.ulusal yayın ağı için uzun yıllar planlama ve

düzenleme çalışmalarının yapılmış olmasındır. Kamu yayın kuruluşu olan BBC. sınırsız, özerkliğe sahip ve sadece ruhsat gelirleriyle finanse edilmektedir.

İSPANYA

YASAL DURUM:

1978 Anayasası: Radyo-TV'lara atıfta bulunmuyor.

10.1.1984 tarihinde kamu yayın kuruluşu olan RTVE'nin kuruluşunu sağlayan Radyo-TV Yasası.

18.12.1987 Telekomünikasyon Yasası

3.5.1988 tarihinde Özel Radyo-TV Yasası

RTÜK KONUMUNDA OLAN KURULUŞ VE YETKİLERİ:

Temsilciler Meclisi RTVE denetim Komisyonu

Temel Görevi: RTVE'nin bütçe uygulamasını izler.

Bir diğer kuruluş: Ulaştırma Turizm ve İletişim Bakanlığı'na bağlı olan Telekomünikasyon Genel Müdürlüğü ve RETEVTISION kurumudur.

Bu kurumun görevleri:

1- Devlet ve özel iletişim ağını planlar, kurar, denetler, özel TVlere kiralar.

2- Radyo ve TVlere frekans tahsis eder. Özel TVler için ulusal teknik planı uygular.

3- Özel TVlerin lisansının geri alınması için hükümete öneride bulunabilir.

Bu alanda söz sahibi olan bir diğer kuruluş da. yasal düzenlemeler ve koordinasyonu sağlayan. Başbakanlık Kitle İletişimi Genel Müdürlüğü'dür.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

1989'da yapılan özel TV ihalesini kazanan 3 grubun ikisi büyük bir İspanyol gazetesi ve bir yayinevidir. Diğer kuruluş İngiliz. İtalyan ve Fransız ortak sermayeli bir gruptur. Bu ihalede Murdoch ve Media Groupları kaybetmişlerdir.

1990 Yılında' Madrid ve Barcelona'da ilk özel TV yayınları başlamıştır. Özel TV yayınlarında aşağıdaki koşullar aranmaktadır:

- 1- Yerli ve Avrupa kaynaklı programlara ağırlık verilmesi.
- 2- Asgari yayın sürelerini doldurmak.
- 3- Yerli ve yabancı sermaye sahiplerinin paylarının, doğrudan ya da dolaylı olarak %25'i geçmemesi.

İSVEÇ:

YASAL DURUM:

1966 tarihli Radyo Yasası.

RTÜK KONUMUNDA OLAN KURULUŞ VE YETKİLERİ:

Radyo ve TV Yayın Komisyonu (The Broadcasting Commission) Yayın kurulu; yedi üye ve onların yardımcılardan oluşur. Komisyon

başkanı ve onun yardımcısı hukukçudur.

Görevleri:

1- Bağlı bulunan dört yayın kumlusunun, yayın yasasına ve Devletle bu kuruluşlar arasında yapılmış bulunan anlaşmalara uygun davranıp davranmadıklarını denetler.

2- Denetim yayından sonra şapılır.

3- Lisans verme ve alma yetkisine sahiptir.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

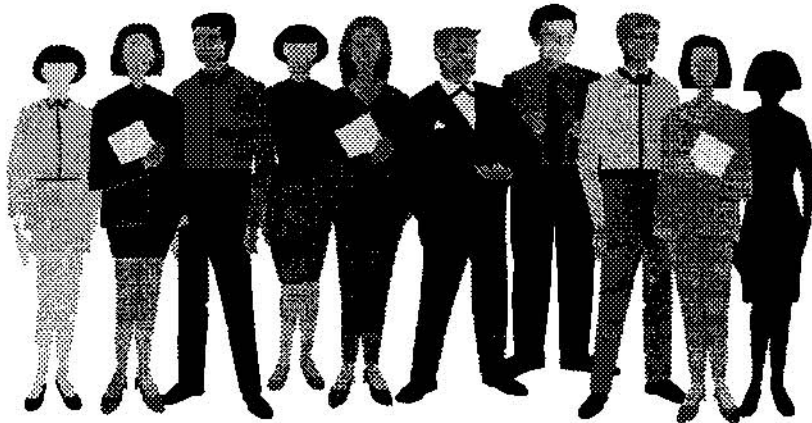
İsveç'te özel radyo ve TV yoktur. Televizyon Devlet malı da değildir. Yayın kuruluşları kamu yararına çalışırlar. İsveç Yayın Kurumu SR. limited bir şirket olup. kuruluş payının %60'ı halk kuruluşlarına. %20'si başta telekomünikasyon sektörü olmak üzere sanayiye ve %20'si basına aittir. Yayın tesisleri ve bağlantı ağlarının yapım ve işletmesi İsveç PTT'sine aittir. Devletin sermayeye katılımı yoktur. Ancak, SR'in Yönelim Kurulu'nun Başkan ve 5 üyesini atama yetkisiyle kontrol üstünlüğüne sahiptir. Pay sahipleri diğer 5 üyeyi seçerler. Ana kuruluş olan SR'e bağlı bulunan dön kuruluş şunlardır:

1. İsveç Televizyon Kumlusu AB-SVT
2. İsveç Ulusal Radyo Kumlusu RR
3. İsveç Yerel Radyo Kumlusu LRAB
4. İsveç Eğitim Yayınları Kumlusu UR

Yayın giderleri televizyon alıcısı sahiplerinin ödedikleri (radyo ruhsata tabii değildir) ruhsat ücretleriyle karşılanır. Dört yayın kuruluşundan ayrı olan RİKAB ruhsat ücretlerini tahsil eder. Reklam yayınına, reklamdaki gelir sağlanmasına mali destekli (sponser) programlara yasalar izin vermez.

YORUM:

İSVEÇ ile ilgili bilgiler eski olup.

Avrupa Sınır Ötesi Yayın Sözleşmesine imza atan İsviçre'de değişik yeni bir yasanın çıkması olasılığı vardır.

İTALYA:

YASAL DURUM:

6 Ağustos 1990 Kamu ve Özel Radyo TV Yasası

RTÜK KONUMUNDA OLAN KURULUŞ VE YETKİLERİ:

Garantörlük sistemi getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi Yargıçlığı yapmış veya iptal davalarına bakan Mahkeme Başkanlığında bulunmuş olanlardan, Hukuk, İş İdaresi veya ekonomistlerden, kitle iletişiminde önemli sorumluluk alanlardan seçilebilen bir garantör ve ona bağlı bir sekreteryadan oluşur.

Görevleri:

- 1- Radyo-TV kuruluşlarının kayıtlarının, özel ve yasa yetkililerinin bilanço ve faaliyetlerinin incelenmesi.
- 2- Radyo-TV ile ilgili bölgesel komiteler kurmak.
- 3- Yayın lisansı vermek ya da geri almak.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

Özel radyo TV yayınları. 1975'ten bu yana yapılmaktadır. Özel kesimde tekelleşme olmaması için yasal bazı kısıtlamalar getirilmiştir.

1. Ülkedeki toplam tirajın %16'sını geçen gazeteler,
2. Ülke çapında yayıncılıkta birden fazla yetkiye sahip olanlar,
3. Kumlusun %20'sinden fazlasına sahip olanlar, özel TV kuramazlar.

Diğer yandan: reklamcılıkta belirlenen koşullara uymayanların, azınlıkların sahip oldukları haklara zara verenlerin, yasak yayınlara yer verenlerin lisansları iptal edilir.

Ülke çapında ulusal TV yayını için 3

milyar lired, radyo yayını için 500 milyon lired ruhsat ücreti ödenmelidir.

YORUM:

Ulusal kamu yayın kumulusu olan RAI'nin mali sonuçları oldukça kötüdür. Tüm ülkeye yayın yapan üç özel kanal (Italia-1, RT4 ve Canale5) RAI gelirlerini önemli ölçüde düşürmüştür. RAI'nin en önemli rakibi olan Berlusconi grubu, tekelleşmeye karşı olan yasal hükümlere rağmen bu gücünü kullanarak 27 Mart 1994 tarihinde meclis seçimlerini Forza Italia adlı partisiyle kazanmıştır. Olayda örnek alınması gereken ikinci durumsa, aynı Berlusconi'nin yolsuzluk söylentileri nedeniyle bir yıl içinde Başbakanlıktan istifa etmek zorunda kalmasıydı.

JAPONYA:

YASAL DURUM:

Yayımlar iki yasayla düzenlenmiştir. 1. 1925'te onaylanan Radyo Yasası : Lisans tahsisini ve radyo istasyonlarının işletilmesini düzenler. 2. 2 Mayıs 1950 tarih ve 132 sayılı Yayın Yasası: yayınlanan programları düzenler. Bu yasayla - Başhukuk Müşavirliği - Telekomünikasyon Genel Müdürlüğü

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

Ulusal Kamu Yayın kuruluşu olan CBC'nin yanısıra eyalet, yerel, eğitim ve özel yayın kuruluşları vardır. 1989 Başında program üreten 135 TV istasyonundan 30'u CBC'ye ait, 33'ü CBC'ye bağlı, 13'ü özel sektöre aitti. Özel yayın kuruluşlarında yabancı sermaye %20 ile sınırlıdır.

YUNANİSTAN:

YASAL DURUM:

1. 1975 Anayasası 15.Madde
2. 1987 Radyo-Televizyon Yasası.

3. 1989 Özel Televizyon Yasası

RTÜK KONUMUNDA OLAN KURULUŞ VE YETKİLERİ:

Ulusal Radyo-TV Konseyi (1989'da kurulmuştur)

Partilerden dörder temsilciden oluşur. Ayrıca Başbakan yardımcısının atayacağı 4 üye eklenir.

Görevleri:

- 1- Yayın ilkelerinin uygulanmasını izler.
- 2- Yıllık rapor yayınlar.

Radyo-TV Danışma Konseyi:

Görevleri:

İzleyici temsilcileri dilek ve tepkilerini dile getirir.

ÖZEL RADYO

TELEVİZYON KURULUŞLARI:

Belediyelere özel radyo istasyonu kurma yetkisi tanınmış. 1989 Temmuzunda ilk kez iki özel TV istasyonuna hükümet tarafından izin verilmiş. Özel TV'lerde pay sahibi olan tek gerçek kişinin payı %25'den fazla olamaz. Gazete ve yayın kuruluşları özel TV kuruluşlarına da ortak olabilir. Kablolu TV ülkemizde olduğu gibi henüz yaygın değil.

YORUM:

Kamu radyo-televizyonunda tarafsızlık sağlanamamıştır. Özel TV kuruluşlarında tekelleşmeye karşı önlem alınmıştır. Belediye radyolarıyla başedilemeci düzenlemeye gidilerek kontrol altına alınmış.